

An
Phríomh-Oifig
Staidrimh

Central
Statistics
Office

AN PHRÍOMH-OIFIG STAIRIMH

Ráiteas Straitéise
2019

www.cso.ie/ga

© Rialtas na hÉireann 2019

Ábhar arna chur i dtoll a chéile agus arna chur i láthair ag an bPríomh-Oifig Staidrimh.

Tá atáirgeadh údaraithe, faoi réir aitheantas a thabhairt don fhoinsé.

Leagan clóite ISSN 2009-9762

Leagan ar líne ISSN 2009-9770

Brollach

Mar Aire Stáit ag Roinn an Taoisigh le freagracht as an bPríomh-Oifig Staidrimh, cuirim fáilte roimh an Ráiteas Straitéise seo, an chéad ceann dom agus mé i m'Aire Stáit i leith na hOifige.

Tá ríméad orm a fheiceáil gur chuir an Oifig tús le foilsiú tuarascálacha cothrománacha sa bhliain 2018, ag baint leas as foinsí sonraí riaracháin agus tánaisteacha chun bearnaí suntasacha sonraí a líonadh le gur féidir bonn eolais a chur faoi bheartais agus dioscúrsa poiblí. I mí Eanáir, foilsíodh an tuarascáil Torthaí Ardoideachais i gcomhpháirt leis an Údarás Ardoideachais agus i mí an Mheithimh, cuireadh tuarascáil úr nuálaíoch maidir le Críochnú Aonad Cónaithe

ar fáil den chéad uair, rud a chuaigh i ngleic le bearnaí sonraí aithnide i réimse beartais atá ríthábhachtach agus tráthúil. Tá sraith aschur eile den chineál seo á mbeartú lena mbeifear in ann cur lenár dtuiscint den tsochaí agus den gheilleagar agus lena ndéanfar cinntí níos feasaí.

Tá dul chun cinn suntasach faoin ama seo ar fhorbairt an chéad Daonáireamh eile. Cuirfear bonn eolais faoi cheistneoir Daonáirimh 2021 trí shuirbhé pólótach daonáirimh a reáchtáladh i mí Mheán Fómhair 2018, lenar tástáladh ceisteanna nua féideartha. Is sampla eile é seo den fhorbairt leanúnach atá ag dul ar aghaidh laistigh den Oifig chun caighdeán na sonraí bailithe a fheabhsú ionas gur féidir léargas cruinn a fháil ar na hathruithe sciobtha atá ag teacht ar an sochaí agus an geilleagar.

Tá áthas orm tacú leis an Oifig an Ráiteas Straitéise forásach seo a chur i bhfeidhm i rith 2019 agus táim ag súil le forbairt an chéad straitéis fhadtéarmach eile CSO 2030.

Seán Kyne T.D.

*Príomh-Aoire an Rialtais agus Aire Stáit ag Roinn an Taoisigh
Eanáir 2019*

Réamhrá

Agus an tAire Stáit Seán Kyne, T.D., ceaptha le déanaí ina Phríomh-Aoire Rialtais agus ina Aire Stáit ag Roinn an Taoisigh le freagracht as an bPríomh-Oifig Staidrimh, caithfear an dara nuashonrú seo ar Ráiteas Straitéise 2016-2019 na hOifige a fhoilsiú. Tá athbhreithniú déanta arís agam féin agus ag an mBord Bainistíochta ar an straitéis agus tá aontaithe againn go bhfuil sé ag teacht lenár riachtanais don chuid eile de 2019, tréimhse lena dtosófar ar obair réitithe don straitéis a thiocfaidh i gcomharbacht ar an gceann reatha don tréimhse 2020 go 2023.

Táthar ag seachadadh clár oibre uailmhianach na hOifige le trí bliain anuas, mar is léir ón gcur chun cinn a thugtar suntas dó i dTuarascáil Bhliantúil 2017 ar an Ráiteas Straitéise mar aon le Tuarascáil Bhliantúil ar an Ráiteas Straitéise 2018 atá ar na mallaibh. I measc an chur chun cinn sin, tá:

- foilsiú na chéad torthaí as an Suirbhé nua ar an Lucht Saothair i mí Eanáir 2018, aschur tábhachtach ón Tionscal Forbartha Suirbhéireachta Lón Tí;
- foilsiú an fhoilseacháin úir Táirgiúlacht in Éirinn 2016, a tháinig amach i mí Bealtaine 2018, a chuireann slat tomhais cinniúnach le staitisticí geilleagracha;
- foilsiú na sonraí bliantúla ar Ioncam agus Caiteachas Náisiúnta, ina raibh sonraí níos deifinidí agus níos mine do 2017 lena n-áirítear meastacháin OIN*, chun díreach cúpla ábhar a lua.

Tá plean straitéiseach fadtéarmach na hOifige, CSO 2020, a forbraíodh in 2013, tar éis bonn eolais a chur faoi agus treoir a thabhairt do na Ráitis Straitéise a cuireadh i dtoll a chéile ó 2013 i leith. Tá an Oifig tosaithe ag obair ar fhís úr fhadtéarmach, CSO 2030, a chuirfidh dúshlán go leor romhainn cuimhnigh ar cé na bealaí is fearr gur féidir linn sonraí d'ardchaighdeán a chur ar fáil chun tacú le cinnteoireacht ar bhonn fianaise ar mhaithe lenár sochaí agus lenár ngeilleagar agus chun tacú le freagracht amach sa todhcháí. Ina theannta sin, beidh an fhís ina spreagadh dúinn mar eagraíocht na struchtúir agus na hacmhainní a aithint a mbeidh gá leo chun an straitéis a sheachadadh agus tabharfaidh sí deis dúinn leanúint d'eagraíocht nuálach, solúbtha agus ardfheidhmíochta a chruthú.

Pádraig Daltún

*Ard-Stiúrthóir
Eanáir 2019*

Cé muidne

ÁR SAINORDÚ

Tá sainordú ag an Oifig, bunaithe ar an Acht Staidrimh, 1993 agus ar Rialachán AE 223/2009 (leasaithe), chun na feidhmeanna a leanas a chomhlíonadh;

- Bailiú, tiomsú, asbhaint agus scaipeadh, chun críocha staitistiúla, eolas a bhaineann le gníomhaíochtaí agus dálaí an Stáit i réimsí geilleagracha, sóisialta agus ginearálta
- Comhordú a dhéanamh ar staidreamh oifigiúil a thiomsaíonn údaráis phoiblí.

ÁR LUACHANNA

- Is iad ár mbunluachanna ná neamhspleáchas, oibiachtúlacht agus macántacht
- Cinntimid go gcloítear go hiomlán leis an ráthaíocht dlí faoi rúndacht agus cloítear i ngach gníomhaíocht le reachtaíocht staidrimh agus cosanta sonraí
- Spreagaimid nuálaíocht i ngach próiseas gnó agus eagrúcháin atá againn
- Táimid profisiúnta, iontaofa agus dílis
- Tá meas againn ar ár soláthróirí agus táimid tiomanta bealaí nua a fháil chun na héilimh orthu a laghdú
- Déanaimid ár ndícheall i gcónaí seirbhís den scoth a sholáthar dár gcustaiméirí
- Is mór againn ár bhfoireann agus déanaimid ár ndícheall i gcónaí timpeallacht a sholáthar ina mbaineann ár bhfoireann barr a gcumais amach agus ina éiríonn go geal leo ina gcuid oibre

ÁR MISEAN

Faisnéis d'ardchaighdeán a sholáthar ar mhaithe le cinnteoireacht fhianaisebhunaithe agus tacú le cuntasacht araon.

ÁR NEAMHSPLEÁCHAS

Is Oifig neamhspleách í an Phríomh-Oifig Staidrimh agus is é Ard-Stiúthóir na hOifige amháin atá freagrach maidir le cúrsaí staitistiúla gairmiúla.

An obair a dhéanaimid

Is iad sonraí dúshraith na cinnteoireachta agus bunchloch na cuntasachta. Bunaítear beartais maithe ar shonraí maithe. Is é an ról atá againn ná léargas agus eolas neamhspleách a sholáthar le haghaidh díospóireacht agus cinnteoireacht éifeachtach ar fud an rialtais, earnálacha gnó agus na sochaí. Cabhraíonn staitisticí d'ardchaighdeán le daoine na hathruithe atá ag tarlú i ngeilleagar na hÉireann agus inár sochaí a thuiscint.

Eolas agus faisnéis a dhéanamh de sonraí ar son Éireann

SONRAÍ

EOLAS

FAISNÉIS

CINNTEOIREACHT
FHEASACH

Is as — a tiomsaítear — lena ghintear — arb é a thoradh —

Is é an tAcht Staidrimh sainordú na hOifige chun staidreamh oifigiúla a thiomsú ar bhonn neamhspleách oibiachtúil ina thugtar cosaint ar shonraí rúnda agus tá sé ina bhonn treise faoin gceart maireachtáil i sochaí eolach.

An timpeallacht dhinimiciúil ina n-oibrímid

Oibrímid i dtimpeallacht dhinimiciúil dhomhanda, atá faoi thionchar fáis gan fasach i líon agus i gcineál na sonraí, timpeallacht in arb iad an fhaisnéis agus an t-eolas i measc na n-acmhainní is luachmhaire sa domhan. Baineann staitisticí oifigiúla ciall as na sonraí seo le haghaidh cinnteoireacht fhianaisebhunaithe.

Ar na dúshláin eile inár dtimpeallacht staitistiúil tá;

- An ról comhordaithe méadaithe atá ag an bPríomh-Oifig Staidrimh agus ag an Ard-Stiúrthóir, faoi chreat reachtaíochta leasaithe an AE um staidreamh oifigiúil
- Fís an Bhoird Náisiúnta Staidrimh (NSB) chun Córas Staidrimh na hÉireann comhtháite a chur ar bun, mar a shonraítear ina Straitéis Staidrimh 2015-2020
- An t-éileamh ar staitisticí atá ag fás i gcónaí ar bhonn náisiúnta, AE agus domhanda
- Ár ról i soláthar faisnéise chun a chinntiú gur féidir le saoránaigh maireachtáil i sochaí atá eolach agus san am céanna muid ag cinntiú go gcloítear le reachtaíocht um chosaint sonraí.

Is é an cuspóir atá againn ní hamháin freagairt do na rudaí cumhachtacha seo atá ag spreagadh athruithe ach an timpeallacht ina n-oibrímid a shíormhúnlú.

Ár misean agus ár dtosaíochtaí straitéiseacha le haghaidh 2019

An ról atá againn mar lucht tionchair

Leanfaidh an tionchar ríthábhachtach atá againn ar fhorbairtí i staidreamh oifigiúil san Eoraip agus ar fud an domhan trí na gnímh a leanas;

- ceannaireacht a sholáthar chun leas a bhaint as acmhainneacht foinsí tánaisteacha sonraí, lena n-áirítear mórshonraí
- feasacht ar dhúshláin staitistiúla an domhandaithe a spreagadh agus cabhrú le réimse níos leithne de tháscairí fiúntacha a fhorbairt
- cláir nuachóirithe a stiúradh sna Náisiúin Aontaithe (NA) agus i gCóras Staidrimh na hEorpa

Beart a dhéanamh de réir ár mbriathar

Táimid ag déanamh athnuachan ar ár modh oibre. Cuimsíonn an clár nuachóirithe againn samhail nua chineálach staidrimh um phróisis gnó chomh maith leis na bearta inniúlacht teicneolaíochta agus eagraíochtúil atá de dhíth chun spriocanna ár straitéis a sheachadadh. Forbraíodh an tsamhail sin ar chaighdeán an NA, an **Generic Statistical Business Model** (GSBPM), agus beidh feidhm aici i ngach réimse gnó den Phríomh-Oifig Staidrimh. Is é an cuspóir atá leis sin ná feabhas a chur ar líon, ar thráthúlacht agus ar chaighdeán ár dtáirgí staidrimh.

GSBPM

Sonraigh riachtanais / Dear / Tiomsaigh

Bailigh / Próiseáil / Déan anailís / Scaip sonraí

Measúnaigh

Tacóidh an Phríomh-Oifig Staidrimh leis an tsamhail nua chineálach staidrimh um phróisis ghnó a chur i bhfeidhm trí inniúlacht a chothú inár ndaoine, inár struchtúir agus inár bhfeidhmíocht. Glacfaimid leis na deiseanna a sholáthraíonn an réabhlóid sonraí agus teicneolaíochta chun an bealach a dhéanaimid ár ngnó a fheabhsú agus ár modh oibre a athnuachan.

Seachadadh a chumasú agus inniúlacht a chothú

DAOINE

Inniúlacht, gairmiúlacht agus scileanna ár ndaoine a chothú i gcónaí chun a chinntiú go bhféidir leis an Oifig brath ar oibríthe solúbtha, ilchumasacha, treallúsacha

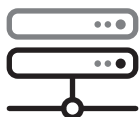
FEIDHMÍOCHT

Tuilleadh forbartha a dhéanamh ar chultúr ardfeidhmíochta, nuálaíochta agus rannpháirtíocht foirne

PRÓISIS

Samhail staidrimh um phróisis ghnó atá caighdeánaithe, éifeachtúil ó thaobh costas, éifeachtúil a leabú chun staitisticí leanúnacha a d'ardchaighdeán a sheachadadh

TEICNEOLAÍOCHT

Ardán oiriúnaitheach sonraí agus seirbhísí a thógáil a chabhraíonn leis an bpróiseas bailithe agus táirgthe

STRUCHTÚIR EAGRÚCHÁIN

Na struchtúir chearta eagrúcháin a fhorbairt i gcónaí chun tacú le nuachóiriú

CÁILÍOCHT

Na caighdeáin is airde a chomhlíonadh i gcónaí i réimsí cáilíochta, cosanta sonraí agus modheolaíochta agus leas a bhaint as gach foinse sonraí atá ar fáil

CSO

Ráiteas Straitéise 2019

Ár gcuspóirí straitéiseacha

1

Eolas agus faisnéis do gach duine a dhéanamh de shonraí agus staitisticí

Eolas staitistiúil atá tráthúil, ábhartha agus beacht a sheachadadh

- Ár gclár oibre staidrimh leathan a sheachadadh
- Léargas níos fearr a sholáthar ónár n-aschur staitistiúil trí chumarsáidí feabhsaithe lena n-áirítear léirshamhlú agus nascáil le haschur eile staitistiúil
- Inniúlacht inmheánach a chothú le freagairt níos éifeachtúla do na riachtanais sonraí atá ag úsáideoirí

Réimse ár dtáirgí agus seirbhísí staitistiúla a fhairsingiú

- Tacar feabhsaithe aschuir a fhoilsiú ó Dhaonáireamh 2016
- Aschur ar chuntais fuinnimh agus timpeallachta a mhéadú agus a fhorbairt
- Ár staitisticí maicreacnamaíocha a fhorbairt chun tuilleadh eolais a sholáthar ar gheilleagar intíre na hÉireann

A chinntiú go bhfuil na sonraí ábhartha agus a n-úsáid a chur chun cinn

- Riachtanais custaiméirí a shainathint agus freastal orthu
- Feabhas a chur ar chumarsáid agus rochtain ar ár dtáirgí staitistiúla agus a n-úsáid a chur chun cinn
- Úsáid micreashonraí ar mhaithe le taighde staitistiúla a éascú tuilleadh

2

Cur le húsáid foinsí tánaisteacha sonraí lena n-áirítear sonraí riaracháin agus Mórshonraí

Cur le húsáid foinsí tánaisteacha

- Leas a bhaint as sonraí riaracháin i gcónaí chun staidreamh oifigiúil a sholáthar
- Acmhainneacht Mórshonraí ó thaobh staidreamh oifigiúil a thiomsú de a iniúchadh agus leas a bhaint astu dá réir
- An Bonneagar Sonraí Náisiúnta (NDI) a úsáid chun táirgí staitistiúla nua agus cinn feabhsaithe a fhorbairt

3

Leanúint orainn ag cothú inniúlacht ár ndaoine

Inniúlacht a chothú inár ndaoine

- Cultúr d'fhoghlaim leanúnach agus d'fhorbairt ghairmiúil a chur chun cinn chun a chinntiú go n-oibríonn baill foirne ar bharr a gcumais agus go bhfuil páirt ghníomhach acu i spriocanna na hOifige a bhaint amach
- Feidhm AD straitéiseach a chothú chun teacht go hiomlán le riachtanais gnó na hOifige agus iad ag athrú
- Clár rannpháirtíochta agus nuálach foirne ar fud na heagraíochta a chur i bhfeidhm
- Leanúint orainn ag cruthú timpeallacht dhearfach oibre ag moladh tiomantas leanúnach don eagraíocht

4

Ár bpróisis agus ár gcórais staitistiúla a nuachóiriú

Cur le seasmhacht ár bpróiseas agus ár gcórais staitistiúla

- Clár uaillmhianach athchóirithe a chur i bhfeidhm ar ár bpróisis agus ar ár gcórais staitistiúla bunaithe ar chaighdeán idirnáisiúnta, an **Generic Statistical Business Process Model** (GSBPM).
- Ardán de sheirbhísí oiriúnaitheacha a chothú a chabhraíonn le cur i bhfeidhm GSBPM

Cáilíocht, sláine, cosaint agus slándáil ár sonraí a chosaint

- Creachóras um Bhainistíocht Cáilíochta bunaithe ar GSBPM a chur i bhfeidhm

5

Cáilíocht gach ábhar staidrimh oifigiúil a tháirgtear in Éirinn a chomhordú, a mhaoirsiú agus a dhearbhu

Forbairt Chórais Staidrimh na hÉireann a stiúradh agus forbairt an NDI a spreagadh

- Córas Staidrimh na hÉireann a fhorbairt de réir **Straitéis Staidrimh 2015-2020** an Bhoird Náisiúnta Staidrimh (NSB)
- Cur leis an gclár staitisteoirí a thabhairt ar iasacht do ranna eile chun seirbhís anailíseach leanúnach, éifeachtach, chomhordaithe a chothú don Rialtas
- Páirt lárnach a ghlacadh i bhforbairt an Bhoneagar Sonraí Náisiúnta (NDI) i gcomhar leis an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, ag obair i dtreo córas cláraithe arna thacú go hiomlán ag reachtaíocht chun raon agus cáilíocht sonraí riaracháin a fheabhsú
- Tionscadail Pathfinder a shainathint agus a chur i bhfeidhm le ranna Rialtais a chuireann luach le beartais nó seirbhísí agus a dhéanann dul chun cinn ar fhorbairt an NDI

Staitisticí náisiúnta agus Eorpacha a thiomsaítear in Éirinn a chomhordú, chun oibleagáidí náisiúnta agus AE a chomhlíonadh

- Ról na Príomh-Oifige Staidrimh a fhorbairt mar chomhordaitheoir ar ghníomhaíochtaí staitistiúla do gach eagrais soláthraithe staidrimh oifigiúil in Éirinn de réir an Achta Staidrimh, 1993 agus de réir athbheithnithe an Rialachán AE ar staidreamh Eorpach.